

SKANDYNAWSKIE INWESTYCJE W POLSCE

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane w świetle rosnącego znaczenia Polski jako miejsca lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych z krajów skandynawskich oraz rozwijającej się współpracy handlowej pomiędzy Polską a Skandynawią. Raport ma na celu zaprezentowanie najważniejszych trendów współpracy gospodarczej pomiędzy regionami, w tym ukazanie znaczenia Skandynawii jako partnera gospodarczego i potencjału tego regionu dla Polski. Opracowanie prezentuje dane dla regionu Skandynawii poprzez ukazanie inwestycji poszczególnych krajów.

Raport dotyczy 4 krajów skandynawskich – Danii, Finlandii, Norwegii i Szwecji i powstał w oparciu o dane publikowane przez Narodowy Bank Polski, Ministerstwo Gospodarki, Główny Urząd Statystyczny oraz Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Główna analiza opiera się na okresie 2002-2008, który ukazuje kluczowy dla Polski moment przystąpienia do Unii Europejskiej.

1.1. Polska pozycja rankingowa

Państwa, które zabiegają o inwestycje bezpośrednie, powinny charakteryzować się wysoce przyjaznym dla nich środowiskiem. Istnieje cały szereg czynników, które wpływają na decyzję inwestora bezpośredniego w jakim kraju takie przedsięwzięcie będzie zrealizował.

O tym, że Polska spełnia warunki pożądane przez inwestorów bezpośrednich świadczyć może jej wysoka pozycja rankingowa, kształtująca się przez lata. Waga tego potencjału jest niezmiernie istotna zwłaszcza w okresie światowego kryzysu gospodarczego. Bardzo dobra ocena szans polskiej gospodarki np. w rankingu UNCTAD (por. tabela 1) zdaje się potwierdzać, że Polska nie tylko oferuje środowisko przyjazne inwestycjom bezpośrednim, ale charakteryzuje się ono wysokim stopniem stabilności.

Tabela 1. Atrakcyjność inwestycyjna Polski wg wybranych rankingów

Podmiot dokonujący oceny	Podstawa oceny atrakcyjności inwestycyjnej	Polska w rankingu	Czynniki wpływające na pozycję Polski
Konferencja NZ ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) ¹	Perspektywa napływu światowych inwestycji w latach 2009-2011	11. pozycja wśród 30 państw świata	Wielkość lokalnego rynku oraz jego wysoka stopa wzrostu. Istotne miejsce produkcji na rynek wewnętrzny UE

¹Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych
http://www.paiz.gov.pl/nowosci/?id_news=2174&lang_id=

Światowe Forum Ekonomiczne (World Economic Forum)²	Wskaźnik konkurencyjności międzynarodowej dla okresu 2009-2010	46. pozycja wśród 133 państw świata	Wysoka ocena kategorii zdrowie i edukacja podstawowa. Najniższa ocena kategorii infrastruktura
Ernst & Young³	Liczba projektów BIZ, 2008	5. miejsce w Europie	176 projektów, wzrost w porównaniu z 2007 r. o 21%
	Liczba nowo powstałych miejsc pracy dzięki BIZ, 2008	2. miejsce w Europie	15512 miejsc pracy, spadek w porównaniu do 2007 r.
PricewaterhouseCoopers⁴	Poziom ryzyka inwestycyjnego, 2009	3. miejsce dla usług, 5. miejsce dla produkcji wśród 20 krajów	Poprawa pozycji o 10 miejsc na rynku usług,
Federacja Europejskich Pracodawców (FedEE)⁵	Stosunek kosztów pracy do jakości pracy, 2007	1. miejsce spośród 31 krajów europejskich	Pozytywna ocena podaży pracy, relacji pomiędzy pracownikiem oraz pracodawcą oraz elastyczności rynku pracy
Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)⁶	Spadek pozapłacowych kosztów pracy, 2008	1. pozycja wśród 30 krajów członkowskich	Obniżenie klina podatkowego o 3,2%

² Zob. *The Global Competitiveness Report 2009-2010*, World Economic Forum, Switzerland 2009, s. 259.

³ Zob. *Raport Atrakcyjność inwestycyjna Europy 2008*, Ernst & Young, 2008.

⁴ Zob. Balancing Risk & Renard. *The PricewaterhouseCoopers EM20 Index 2009 Interim Update*, www.pwc.com/en_PL/pl/publikacje/em20-2009.pdf

⁵ Federation of European Employers, <http://www.fedee.com/countryratings.shtml>

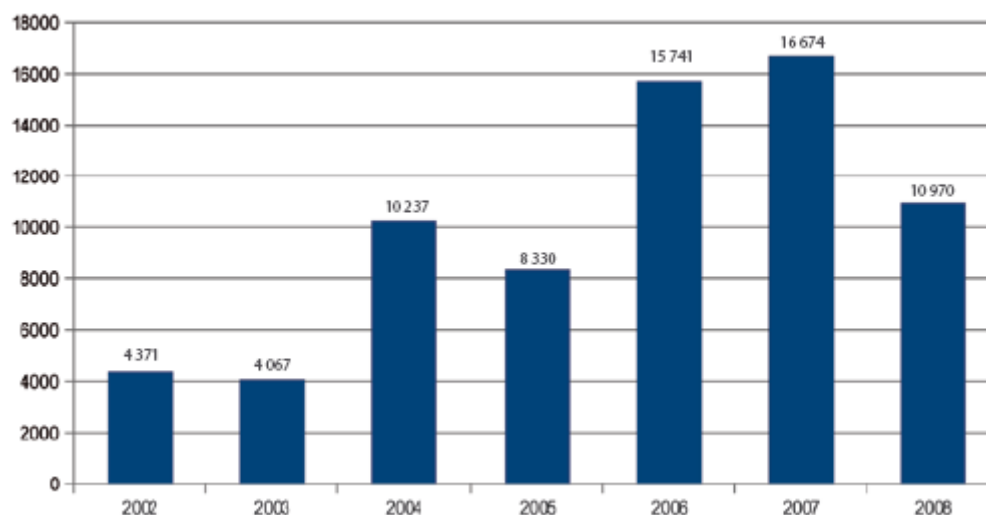
⁶ Zob. *Taxing Wages 2007/2008*, OECD, 12 Maj 2009.

Polska jest postrzegana jako gospodarka konkurencyjna względem wielu innych państw na świecie. Świadczy o tym jej wysoka pozycja w licznych rankingach i opracowaniach poświęconych tej tematyce (por. tabela 1). Należy zwrócić również uwagę na fakt, że Polska bardzo często zajmowała pozycję lidera wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej, pozytywnie wpływając również na utrwalanie wizerunku regionu Morza Bałtyckiego, jako miejsca atrakcyjnego dla lokalizacji inwestycji bezpośrednich⁷. W ostatnich latach wzrosło znaczenie Polski zwłaszcza jako centrum usług wspólnych. Wiele firm rozważa Polskę jako miejsce zlokalizowania swoich działów nieprodukcyjnych, takich jak centra księgowości czy centra obsługi telefonicznej (call centers)⁸. Polska rywalizuje z Czechami i Słowacją o miano lidera w pozyskiwaniu inwestycji bezpośrednich. Jej pozycji mogą jednak zagrozić także nowe państwa członkowskie UE takie jak Bułgaria czy Rumunia, konkurencyjne dzięki m.in. niższymi kosztom pracy.

1.2. Napływ BIZ do Polski

Od 1996 r. pozycja Polski jako państwa przeznaczenia inwestycji bezpośrednich umacnia się. Proces ten odzwierciedla przemiany polityczno-gospodarcze związane z członkostwem w organizacjach międzynarodowych (OECD, NATO, UE) i przyczynia się do poprawy wizerunku Polski jako gospodarki stabilnej i przyjaznej dla kapitału zagranicznego. Wzrost napływu BIZ do Polski był również wyrazem poprawiających się warunków ekonomiczno-społecznych w kraju. Napływ kapitału osiągnął szczególnie wysokie wartości w latach 2006-2007 (por. wykres 1).

Wykres 1. Ogólny napływ BIZ do Polski w latach 2002-2008, (mln EUR)

Źródło: PAIiZ

⁷ Zob. *State of the Region Report 2008. Sustaining growth at the Top of Europe*, Baltic Development Forum, s. 41.

⁸ Zob. *Poland as the destination for shared Service Centers*, KPMG, 2009.

W pierwszych latach badanego okresu słaba koniunktura światowa, kurczące się zasoby majątkowe przeznaczone do prywatyzacji, wojna z Irakiem oraz wzrastające zagrożenie terrorystyczne w państwach zagranicznych inwestorów bezpośrednich przyczyniły się do generalnego spadku napływu inwestycji bezpośrednich w Polsce⁹.

Wyraźny, ponad 100-procentowy, wzrost napływu inwestycji nastąpił w 2004 r., po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Wzrost ten został osiągnięty dzięki dodatnim reinwestowanym zyskom. W tym samym roku nastąpiła także skokowa obniżka podatku od osób prawnych. Panująca w latach 2004-2007 dobra koniunktura w światowej gospodarce sprawiła, że wartość bezpośrednich inwestycji systematycznie wzrastała, a w 2007 r. ich napływ do Polski osiągnął rekordowy poziom (por. wykres 1). Odnotowany w 2005 r. jednorazowy spadek wartości BIZ wynikał z mniejszych inwestycji w kapitał własny oraz mniejszych reinwestowanych zysków¹⁰. W dużym stopniu w następstwie kryzysu gospodarczego napływ inwestycji w 2008r. był o blisko 1/3 niższy w porównaniu z rokiem 2007 (por. wykres 1).

Zgodnie z wstępnymi danymi NBP wartość napływu inwestycji do Polski na koniec października 2009 wynosiła 68% wartości napływu inwestycji w analogicznym okresie 2008r.¹¹.

Według danych PAIiIZ w 2009 r. firmy zagraniczne rozpoczęły w Polsce 36 projektów inwestycyjnych o łącznej wartości 887,2 mln EUR. Na firmy skandynawskie przypada co szósty projekt rozpoczęty w 2009 r., a ich łączna wartość to 110 mln EUR, czyli około 12,5% inwestycji rozpoczętych w ubiegłym roku.

Pod względem pochodzenia kapitału najaktywniejszymi inwestorami skandynawskimi w 2009 r. byli Szwedzi, którzy realizowali co drugą rozpoczętą inwestycję skandynawską, a pod względem wartości kapitału i liczby tworzonych miejsc pracy ich udział był jeszcze większy.

Według statystyk Narodowego Banku Polskiego bezpośrednio inwestycje skandynawskie w Polsce w 2009 r. to 5,4 mld zł, a wszystkich zagranicznych 35,5 mld zł. Także według tych danych spośród Skandynawów najwięcej zainwestowali Szwedzi, aż 4,5 mld zł.¹²

⁹ *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce na koniec 2003 roku*. Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Analiz i Prognoz Ekonomicznych, Warszawa 2004, s. 8.

¹⁰ *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2005 r.*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2007, s. 15.

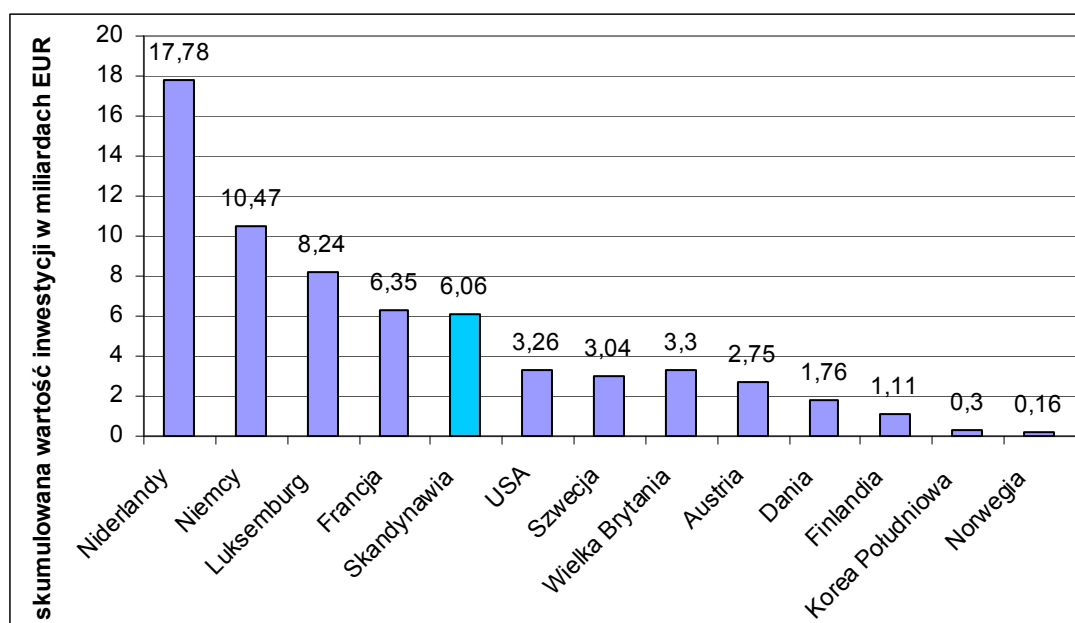
¹¹ PAIiIZ, <http://www.paiz.gov.pl/index/?id=227e072d131ba77451d8f27ab9afdfb7#3>

¹² Dodatek specjalny Pulsu Biznesu Skandynawia, 20.04.2010

1.3. Kraje pochodzenia głównych inwestorów bezpośrednich w Polsce

Inwestycje bezpośrednie w Polsce pochodzą z 62 krajów świata¹³. Dla ponad 80% inwestycji krajem macierzystym jest jeden z krajów Unii Europejskiej, znaczący udział stanowią także inwestycje amerykańskie (por. wykres 2).

Wykres 2. Pochodzenie największych inwestorów bezpośrednich w Polsce w latach 2002-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP

Pod względem skumulowanej wielkości BIZ w Polsce największym inwestorem w tym okresie są Niderlandy, Niemcy oraz Luksemburg, znaczenie Luksemburga znacznie wzrosło od 2005 r. Spośród krajów skandynawskich, największym inwestorem jest Szwecja, której znaczące umocnienie pozycji inwestora bezpośredniego następowało od 2004 r.

¹³ *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2007 r.*, Narodowy Bank Polski, Warszawa 2009.

Tabela 2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce, napływ w latach 2007 i 2008 (miliony EUR)

<i>Kraj pochodzenia</i>	<i>Napływ w 2007</i>	<i>Napływ w 2008</i>	<i>Liczba podmiotów w 2007</i>
DANIA	471,7	191,0	674
FINLANDIA	291,4	261,8	167
SZWECJA	813,2	1110,7	646
NORWEGIA	154,4	50,4	295
SKANDYNAWIA	1730,7	1613,9	1782
FRANCJA	1891,0	566,8	1075
NIEMCY	2967,7	1618,6	5576
WIELKA BRYTANIA	647,7	317,9	960
NIDERLANDY	1738,2	1604,5	2011
LUKSEMBURG	1006,2	1339,8	626
USA	847,2	364,4	664

Źródło: NPB, GUS

Pod względem wielkości napływu inwestycji w 2007 r. na pierwszych miejscach plasują się Niemcy, Francja, Niderlandy, a następnie Skandynawia oraz Luksemburg. W 2008 r. podczas ogólnej tendencji spadku wielkości inwestycji, inwestycje skandynawskie przewyższyły wartość inwestycji z Francji i Niderlandów plasując Skandynawię na drugim po Niemczech miejscu.

Biorąc pod uwagę liczbę podmiotów zagranicznych zarejestrowanych w Polsce w 2007 r. liczba skandynawskich firm była mniejsza jedynie od liczby firm niemieckich i holenderskich.

1.4. Główne dziedziny BIZ w Polsce

W latach 2002-2007 największe środki pieniężne zostały zainwestowane w produkcję przemysłową, w tym zwłaszcza w produkcję pojazdów mechanicznych oraz produkcję wyrobów metalowych. Znacząco wzrósł też udział inwestycji w usługach, a zmniejszył się w rolnictwie i leśnictwie (por. tabela 3).

Tabela 3. Napływ BIZ do Polski wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej w 2002-2007

	<i>mln EUR</i>	<i>%</i>
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	17632,4	33
<i>Pośrednictwo finansowe</i>	10462,3	19
<i>Handel i naprawy</i>	9271,6	17
<i>Transport, gospodarka magazynowa, łączność</i>	1973,4	4
<i>Budownictwo</i>	868,9	2
<i>Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę</i>	2393,3	4

Obsługa nieruchomości, działalność związana z prowadzeniem interesów	11758,3	21
Hotele i restauracje	226,9	0
Górnictwo i kopalnictwo	113,5	0
Rolnictwo, leśnictwo	232,1	0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych NBP

Spośród inwestycji bezpośrednich w Polsce 33% miało miejsce w przetwórstwie przemysłowym, 19% w pośrednictwie finansowym, a 17% w handlu i naprawach. Wzrosło także istotnie znaczenie działalności związanej z obsługą nieruchomości (21%).

Około 4% inwestycji dotyczyło wytwarzania i zaopatrywania w wodę, energię i gaz jak również branż związanych z transportem, gospodarką magazynową i łącznością. Inwestycje w budownictwie stanowiły około 2%, a w branżach - hotelarskiej i gastronomicznej, górnictwie i kopalnictwie oraz rolnictwie i leśnictwie były mniejsze niż 1%¹⁴.

2. Skandynawskie inwestycje bezpośrednie w Polsce

2.1. Napływ, dynamika wzrostu i wielkość skandynawskich inwestycji bezpośrednich w Polsce.

Państwa skandynawskie często decydują się na rozpoczęcie inwestycji bezpośrednich w krajach znajdujących się w stosunkowo bliskim położeniu geograficznym, dlatego też najczęściej inwestycje te lokowane są w krajach Unii Europejskiej. Bardzo często państwa członkowskie UE są też głównymi partnerami handlowymi krajów skandynawskich.

Kraje skandynawskie są znaczącym inwestorem bezpośrednim w Polsce, którego napływ inwestycji systematycznie wzrasta (por. wykres 4). Warto jednak zaznaczyć, że wartość inwestycji jakie podejmowane są w innych krajach świata przez te państwa jest dużo większa.

W przypadku Danii blisko połowa inwestycji realizowana jest w Szwecji, Wielkiej Brytanii, Niemczech. Ponadto wiele z nich ulokowanych jest w Norwegii oraz Stanach Zjednoczonych¹⁵.

Odbiorcą fińskich inwestycji bezpośrednich są przede wszystkim Szwecja, Belgia, Niderlandy, Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Dania oraz Estonia. Wiele inwestycji realizowanych jest także w Stanach Zjednoczonych, Szwajcarii, Kanadzie, Norwegii, Rosji i Chinach¹⁶.

Inwestycje bezpośrednie, których krajem pochodzenia jest Szwecja, występują w największej liczbie w Stanach Zjednoczonych. Ponadto, szwedzkie firmy decydują się inwestować również w Finlandii, Wielkiej Brytanii, Danii, Norwegii, Szwajcarii, Niemczech, Belgii, Niderlandach oraz na Malcie.¹⁷

¹⁴ Obliczenia własne na podstawie danych NBP

¹⁵ Zob. Carlsen M., Melgaard A., Globalisation and Danish Direct Investments, [in:] Monetary Review, Danmarks Nationalbank, 2nd Quarter 2008, p. 54.

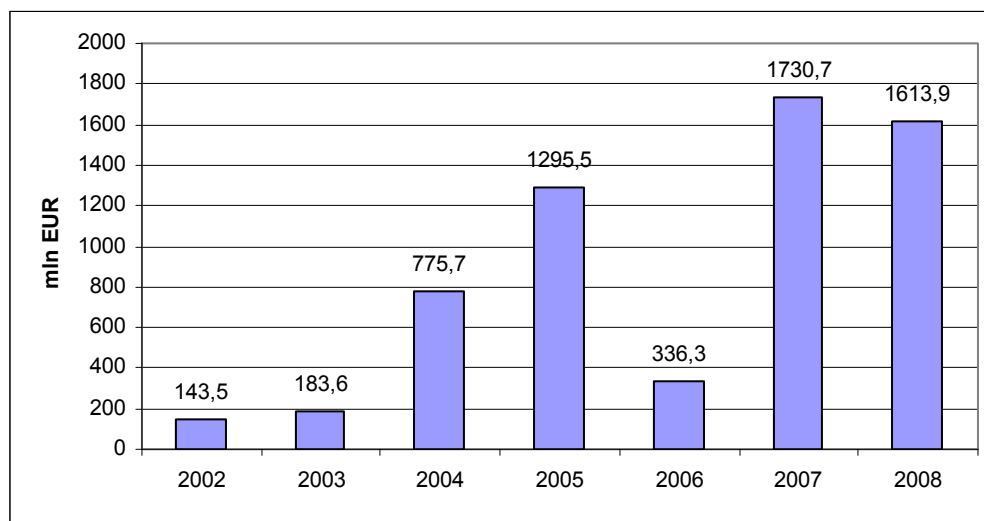
¹⁶ Dane Suomen Pankki, fiński bilans płatniczy
<http://www.bof.fi/en/tilastot/maksutase/kuviot.htm>

¹⁷ Dane Statistics Sweden, szwedzki bilans płatniczy http://www.scb.se/Pages/ProductTables_215231.aspx

Najwięcej norweskich inwestycji bezpośrednich, tj. blisko 1/5, lokowanych jest w Szwecji. O ponad połowę mniej inwestycji Norwegia realizuje w Niderlandach, Stanach Zjednoczonych, Danii oraz Wielkiej Brytanii. Więcej niż w Polsce Norwegowie inwestują także we Francji, w Niemczech i Finlandii¹⁸.

Znaczący wzrost wartości skandynawskich inwestycji bezpośrednich w Polsce nastąpił w 2000 r. Był on spowodowany znacznym napływem inwestycji szwedzkich (645,8 mln EUR) na rynkach telekomunikacyjnym oraz energetycznym¹⁹. Te inwestycje zapoczątkowały korzystny trend dla napływu inwestycji skandynawskich do Polski w kolejnych latach (por. wykres 3).

Wykres 3. Napływ skandynawskich BIZ do Polski w latach 2002-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP

Wartość skandynawskich inwestycji bezpośrednich wzrastała od 2002 r. Spadek wartości odnotowano w 2006 r. (por. wykres 3). Niezależnie od tego wyhamowania, łączna wartość inwestycji w 2007 r. była prawie o $\frac{3}{4}$ większa w porównaniu z rokiem 2002 (por. tabela 2). Rok 2007 był rekordowy dla napływu inwestycji ze Skandynawii - osiągnęły one wartość 1730,7 mln EUR. Jest to tendencja zgodna z trendem ogólnoświatowym i potwierdza wysoką ocenę Polski w światowych rankingach przyjazności inwestycyjnej (por. tabela 1).

Spadek wartości w 2008 r. odzwierciedla generalną tendencję spadkową powiązaną z początkiem światowego kryzysu finansowego.

¹⁸ Dane Statistics Norway, norweski bilans płatniczy

http://www.ssb.no/english/subjects/09/03/urland_en/tab-2005-04-12-03-en.html

¹⁹ Portal finansowy Money.pl

<http://www.money.pl/gospodarka/wiadomosci/artukul/rekordowe;zagraniczne;inwestycje;w;2000;roku10;6;mld:usd,191,0,38847.html>

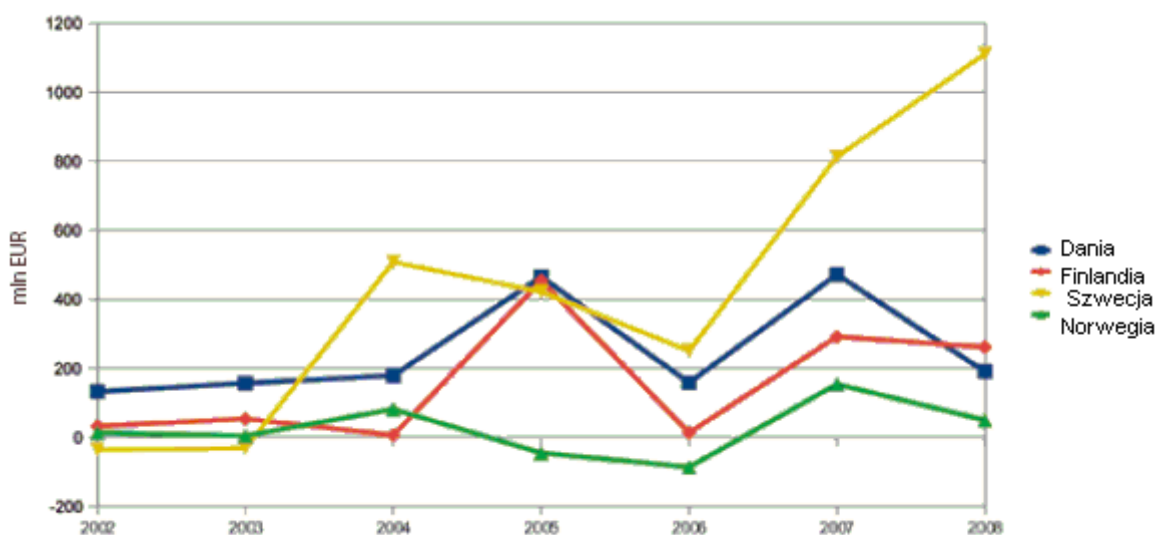
Tabela 4. Dynamika wzrostu skandynawskich BIZ w okresie 2002-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	2002=100	2003=100	2004=100	2005=100	2006=100	2007=100
Dania	118	114	259	34	298	40
Finlandia	164	12	7319	3	2191	90
Szwecja	87	1624	83	59	324	137
Norwegia	32	1905	55	10	179	33
Skandynawia	128	422	167	26	515	93

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP

W latach 2002-2007 zauważa się stopniowy wzrost tempa napływu liczby skandynawskich inwestycji bezpośrednich w Polsce w porównaniu z poprzednimi latami. W 2006 r. nastąpiło chwilowe przerwanie tej tendencji, ale już rok później odnotowano wzrost napływu inwestycji o 60% (por. tabela 4).

Wykres 4. Inwestycje poszczególnych państw skandynawskich w Polsce w latach 2002-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP

W rozwoju skandynawskich BIZ w Polsce w latach 2002-2008 następowały podobne zmiany. Z wyjątkiem 2006 r. kiedy to odnotowano wyraźny spadek inwestycji, w pozostałych latach następował ich wzrost, którego wynikiem był znacznie wyższy poziom inwestycji na koniec 2007 r. w porównaniu z rokiem 2002 (por. wykres 4). W 2007 roku najwyższą wartość

osiągnęły inwestycje pochodzące odpowiednio ze Szwecji (ok. 813 mln EUR), Danii (ok. 472 mln EUR), Finlandii (ok. 292 mln EUR) oraz Norwegii (ok. 155 mln EUR).

Wzrost wartości inwestycji poszczególnych krajów był nieco inny. Wartość duńskich inwestycji stopniowo wzrastała przez 2 pierwsze lata badanego okresu, osiągając najwyższe wartości spośród państw skandynawskich w 2003 r. Dużo szybszy wzrost inwestycji pochodzących z Danii został odnotowany odpowiednio w 2005 i 2007 r.

Wielkość inwestycji pochodzących z Finlandii wahała się na przestrzeni lat. W 2002 r. wynosiły one nieco ponad 30 mln EUR, a w 2005 r. osiągnęły one swoją najwyższą wartość 450 mln EUR, choć w rok wcześniej zarejestrowano je na najniższym poziomie 6,2 mln EUR. Na koniec 2006 r. inwestycje fińskie, zgodnie z ogólnosiątkowym trendem (por. 1.2), doświadczyły spadku. Ich wartość wyniosła 13,3 mln EUR i była niższa od tej z początku analizowanego okresu.

W przeciągu analizowanego okresu Szwecja całkowicie zmieniła swoją pozycję inwestycyjną na tle pozostałych krajów skandynawskich (por. tabela 4). Przez pierwsze 2 lata obserwowano odpływ kapitału sięgający rzędu 35 mln EUR. W 2004 r. zjawisko to zostało przerwane. Inwestycje szwedzkie wzrosły wówczas do wartości nieco ponad 500 mln EUR, osiągając w tym roku najwyższy poziom na tle grupy skandynawskiej. Choć w latach 2005-2006 zaobserwowano ponowny spadek inwestycji, to od 2006 r. obserwujemy ich gwałtowny wzrost (por. tabela 3), pozwalający określić Szwecję mianem największego bezpośredniego inwestora zagranicznego spośród krajów skandynawskich (por. tabela 4).

Wartości inwestycji norweskich od 2004 r. są najniższe spośród wszystkich krajów skandynawskich. Jest to związane z dwukrotnym, tj. występującym w 2005 i 2006 r., zjawiskiem odpływu inwestycji. Od 2006 r. wartość inwestycji norweskich systematycznie wzrastała. Na koniec 2007 r. wynosiła ok. 155 mln EUR. Liczne zmiany w poziomie inwestycji nie przełożyły się jednak na zmianę pozycji inwestycyjnej Norwegii (por. tabela 4).

W okresie 2002-2008 nastąpiło znaczne umocnienie pozycji inwestycyjnej Szwecji. Od 2004 r. to właśnie ten kraj ma największy, spośród krajów skandynawskich, udział w inwestycjach bezpośrednich na terenie Polski (por. wykres 4 oraz tabela 4).

W porównaniu do wielkości inwestycji w pierwszych latach analizowanego okresu, zmniejszył się znacznie udział inwestycji duńskich na rynku polskim (por. tabela 4). Inwestycje pochodzące z Finlandii i Norwegii wzrosły w niewielkim stopniu, ich wielkość wobec pozostałych państw skandynawskich utrzymuje się na stosunkowo stabilnym poziomie. (por. tabela 4).

2.2. Rodzaj działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwa skandynawskie w Polsce

Przedsiębiorstwa skandynawskie na przestrzeni lat nie zmieniły znacznie profilu prowadzonej działalności w Polsce (por. tabela 5).

Tabela 5. Liczba firm skandynawskich wg rodzaj prowadzonej działalności w Polsce, 2006 r.

Sekcje PKD	Dania	Finlandia	Szwecja	Norwegia	Ogółem
Przetwórstwo przemysłowe, w tym produkcja:	32	13	41	9	95
<i>sprzętu transportowego</i>	0	0	4	1	5
<i>art. spożywczych, napojów, tytoniu</i>	10	2	5	2	19
<i>wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych</i>	5	3	1	3	12
<i>chemikaliów i wyrobów chemicznych</i>	1	0	5	0	6
<i>drewna, masy celulozowej, papieru i wyrobów z nich</i>	2	3	9	1	15
<i>wyrobów z gumy i z tworzyw sztucznych</i>	3	2	2	1	8
<i>metali i przetworzonych wyrobów z metali</i>	3	2	6	1	12
<i>maszyn i urządzeń</i>	5	1	9	0	15
<i>tkanin i wyrobów włókienniczych</i>	3	0	0	0	3
Pośrednictwo finansowe	5	2	4	0	11
Handel i naprawy	6	1	6	1	14
Transport, gospodarka magazynowa, łączność	3	0	0	1	4
Budownictwo	1	0	3	2	6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	3	1	3	0	7
Obsługa nieruchomości, działalność związana z prowadzeniem interesów	3	0	0	0	3
Hotele i restauracje	1	0	0	1	2
Górnictwo i kopalnictwo	0	1	0	0	1
Rolnictwo, leśnictwo	1	0	0	0	1
Łącznie	55	18	57	14	144

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PAiiIZ

Spośród 144 firm skandynawskich²⁰ działających na polskim rynku w 2006 r. zdecydowana większość, tj. blisko 65%, była zaangażowana w działalność w przetwórstwie przemysłowym. Największą grupę, około 20%, stanowiły firmy z branży spożywczej związanej z produkcją art. spożywczych, napojów oraz tytoniu, 5% mniej firm reprezentowało branżę związaną z produkcją drewna, masy celulozowej, papieru oraz wyrobów pochodnych, jak również produkcji maszyn i urządzeń (por. tabela 5). Poza działalnością w przetwórstwie przemysłowym, blisko 10% firm skandynawskich prowadziła działalność handlowo –

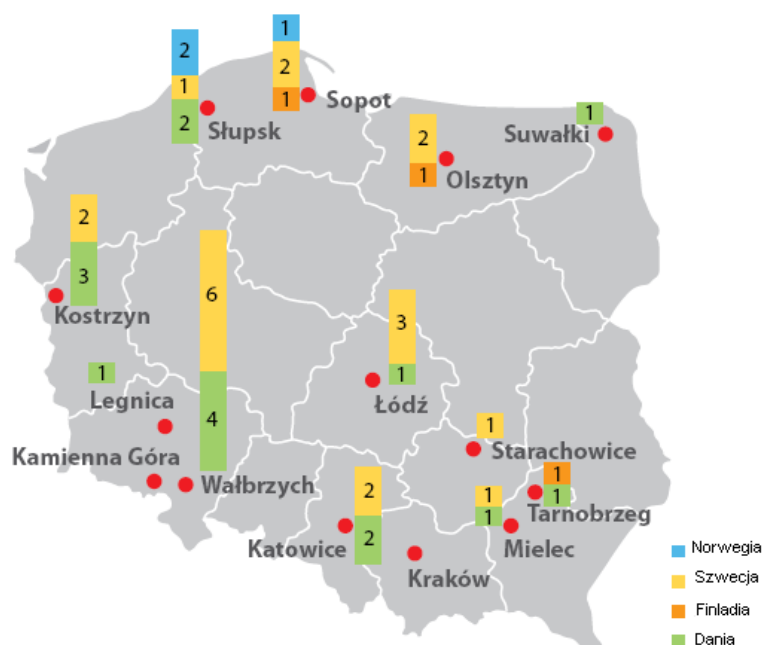
²⁰ Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych każdego roku przygotowuje ankietę dla najważniejszych inwestorów bezpośrednich w kraju, tj. takich, których inwestycje przekraczają wartość 1mln USD. Liczba 144 podmiotów skandynawskich, występująca w Tabeli 5, stanowi jedynie niewielki odsetek firm skandynawskich działających na rynku polskim. Jest ona wynikiem wtórnej analizy odpowiedzi 30% podmiotów, które ostatecznie wzięły udział w badaniu PAiiIZ.

naprawczą, a około 8% świadczyło usługi związane z pośrednictwem finansowym (por. tabela 5).

3. Skandynawskie inwestycje w Specjalnych Strefach Ekonomicznych

Do połowy 2009 r. firmy skandynawskie otrzymały zezwolenie na prowadzenie działalności w 14 z 16 specjalnych stref ekonomicznych utworzonych w Polsce. Największa ich liczba, tj. 10, znajduje się w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej (por. rys. 1).

Rys. 1. Liczba zezwoleń przyznanych firmom skandynawskim w polskich specjalnych strefach ekonomicznych

Spośród 42 firm skandynawskich, korzystających z przywilejów związanych z obecnością w strefie, 20 pochodzi z Szwecji, 16 z Danii, 3 z Norwegii oraz 3 z Finlandii²¹ (por. rys. 1). Inwestorów skandynawskich nie ma tylko w Kamiennogórskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości oraz Krakowskim Parku Technologicznym.

²¹ Opracowanie własne na podstawie stron internetowych poszczególnych stref ekonomicznych i wywiadów telefonicznych

4. Podsumowanie

Wysoka dynamika wzrostu skandynawskich inwestycji bezpośrednich w Polsce w latach 2002-2008 świadczy o tym, że duńscy, fińscy, szwedzcy i norwescy inwestorzy bezpośredni coraz częściej decydują się na realizację swoich planów inwestycyjnych właśnie tutaj. Prowadzą oni działalność w najważniejszych branżach polskiej gospodarki, jednocześnie przyczyniając się do jej unowocześnienia w obszarach związanych z usługami oraz wzrostu zatrudnienia.

W analizowanym w tym opracowaniu okresie można zauważyć wzrost pozycji inwestycyjnej Szwecji. Wraz z Danią państwa te stanowią najaktywniejszych skandynawskich inwestorów bezpośrednich w Polsce. Umiejętnie czerpią korzyści związane z obecnością w specjalnych strefach ekonomicznych. Pozostałe państwa skandynawskie, Finlandia i Norwegia, także stopniowo zwiększają swoją obecność na polskim rynku inwestycji bezpośrednich.

Skandynawskie firmy w Polsce stanowią około 10% wszystkich firm zagranicznych w Polsce. Jednocześnie skandynawscy inwestorzy stanowią 19% inwestorów z kapitałem wyższym niż 1 mln dolarów.

Kraje skandynawskie są ważnym partnerem handlowym dla Polski. Szwecja jest trzecim pod względem obrotów handlowych partnerem gospodarczym Polski wśród państw Regionu Morza Bałtyckiego. W 2007 r. eksport Polski do tego kraju zwiększył się o 16,1% a import o 19,6%. Z każdym kolejnym rokiem wzajemne obroty handlowe wzrastają. Szczególnie dynamicznie rośnie polski eksport. Najważniejszą pozycję w polskim eksporcie do Szwecji stanowią wyroby przemysłu elektromaszynowego. W 2007 roku ich udział stanowił 49,1%. Drugą pozycję zajmują wyroby metalurgiczne – 10,1% wartości całego polskiego eksportu do Szwecji.

Podobnie wygląda sytuacja jeśli chodzi o Danię. W 2007 roku eksport Polski do tego kraju zwiększył się o 12,6% a import o 18,0%, z każdym rokiem wzajemne obroty handlowe wzrastają. W 2007 roku eksport był większy o 86,0% w porównaniu z 2001 rokiem. Dania jest krajem, z którym Polska uzyskuje dodatnie saldo handlowe, które wzrasta. W 2007 roku zamknęło się kwotą 404,2 mln EUR, podczas gdy w 2001 roku wynosiło 60,0 mln EUR.

W ostatnich kilku latach bardzo dobrze rozwija się także współpraca gospodarcza z Norwegią. Polski eksport do tego kraju zwiększył się 2007 roku o 7,9%, a import był mniejszy o 2,2%. Jednakże w porównaniu z 2001 rokiem eksport zwiększył aż czterokrotnie, a import o 2,4 razy. Takie ukształtowanie się relacji w zakresie importu i eksportu spowodowało, iż z każdym kolejnym okresem Polska odnotowuje dodatnie saldo handlowe. W 2007 roku wyniosło ono 523,8 mln EUR, podczas gdy w 2001 roku było ono ujemne i zamknęło się kwotą 90,5 mln EUR.

Wzrost obrotów handlowych z Finlandią w 2007 r. należał do najwyższych spośród państw Regionu Morza Bałtyckiego. Eksport wzrósł o 22,5%, a import o 21,4%. Najważniejszą pozycję w obrotach handlowych stanowią wyroby przemysłu elektromaszynowego. Ich udział w eksporcie stanowił 40,6% całego polskiego eksportu do Finlandii i 30,6% całego importu z tego kraju. W 2007 roku eksport wyrobów przemysłu elektromaszynowego wzrósł o 40,5%, a import o 8,2%. W strukturze eksportu kolejnymi ważnymi grupami towarowymi są wyroby metalurgiczne – 19,5% udziału w eksporcie oraz wyroby przemysłu chemicznego – 9,0% udziału. W imporcie z Finlandii, oprócz wyrobów przemysłu elektromaszynowego,

dominującą rolę odgrywają wyroby przemysłu drzewno-papierniczego, których udział w całości importu wyniósł 21,1%, wyroby metalurgiczne – 14,6% i produkty mineralne – 16,3%.²²

Globalny kryzys finansowy, który dotarł do naszego kraju pod koniec 2008 roku spowodował poważne zmiany sytuacji w polskich obrotach handlowych.

W wyniku niemal powszechnego załamania popytu importowego, zwłaszcza na kluczowych dla Polski rynkach unijnych, począwszy od listopada 2008 roku notuje się wyjątkowo głęboki spadek eksportu, a w ślad za nim – z dwumiesięcznym opóźnieniem – jeszcze głębszy spadek importu.

Tabela 6. Obroty towarowe, 2008 (mln EUR)

<i>Kraj</i>	<i>Eksport</i>	<i>Import</i>	<i>Saldo</i>	<i>Eksport %</i>	<i>Import %</i>
DANIA	2 251,3	1 731,9	519,4	1,94	1,22
FINLANDIA	998,5	2 130,0	-1 131,5	0,86	1,50
NORWEGIA	1 944,1	1 911,5	32,6	1,87	1,34
SZWECJA	3 690,7	2 948,6	742,1	3,17	2,07
SKANDYNAWIA	8 884,60	8 722,00	162,6	7,84	6,13
UE	90 457,0	88 171,1	2 285,9	77,82	61,90
FRANCJA	7 210,4	6 723,4	486,9	6,20	4,72
NIEMCY	29 124,1	32 755,2	-3 631,1	25,05	22,99
WIELKA BRYTANIA	6 700,0	4 040,5	2 659,5	5,76	2,84
USA	1 688,7	3 135,0	-1 446,3	1,45	2,20

Źródło: Ministerstwo Gospodarki

<http://www.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/BE7F17AE-EE68-4306-9B26-B948DFE300A4/55982/Segregator6.pdf>

²²Informacja na temat współpracy gospodarczej PRMB, Ministerstwo Gospodarki, wrzesień 2008
<http://beta.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/BE7F17AE-EE68-4306-9B26-B948DFE300A4/48318/PRMB.pdf>

5. Dodatkowe informacje

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) są dokonywane przez rezydenta jednej gospodarki (tzw. **inwestora bezpośredniego**) w celu osiągnięcia długotrwałej korzyści z kapitału zaangażowanego w przedsiębiorstwo rezydenta innej gospodarki (tzw. **przedsiębiorstwo bezpośredniego inwestowania**). O przedsiębiorstwie bezpośredniego inwestowania można mówić w przypadku posiadania przez inwestora bezpośredniego co najmniej 10% akcji zwykłych (tj. udziału w kapitale) bądź uprawnień do 10% głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy lub udziałowców²³. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne występują w wielu formach i stanowią jeden z najważniejszych czynników kształtujących rozwój gospodarczy danego kraju. Są to zarówno inwestycje typu greenfield, wspólne przedsięwzięcia inwestora zagranicznego z polskim, utworzenie przez zagranicznego przedsiębiorcę przedsiębiorstwa z jego 100% udziałem, efekt prywatyzacji kapitałowej, fuzje i przejęcia przedsiębiorstw prywatnych czy też prywatyzacja bezpośrednia²⁴.

Bibliografia

Publikacje:

- Baltic Development Forum, *State of the Region Report 2008. Sustaining growth at the Top of Europe*, 2008.
- Carlsen M., Melgaard A., Globalisation and Danish Direct Investments, *Monetary Review*, Danmarks Nationalbank, 2008.
- Dziemianowicz, W., *Inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju polskich regionów*. Ekspertyza dla Departamentu Koordynacji Polityki Strukturalnej Ministerstwa Gospodarki i Pracy i Polityki Społecznej.
- Ernst & Young, *Raport atrakcyjność inwestycyjna Europy*, 2009.
- Główny Urząd Statystyczny, *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2007 r.*, Warszawa, styczeń 2009.
- KPMG, *Poland as the destination for shared Service Centers*, 2009.
- Ministerstwo Gospodarki i Pracy, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce na koniec 2003 roku*, Departament Analiz i Prognoz Ekonomicznych, Warszawa 2004.
- Narodowy Bank Polski, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2007 r.*, Warszawa, styczeń 2009.
- Narodowy Bank Polski, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2006 r.*, Warszawa, styczeń 2008.
- Narodowy Bank Polski, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2005 r.*, Warszawa, styczeń 2007.
- Narodowy Bank Polski, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2004 r.*, Warszawa, grudzień 2005.
- Narodowy Bank Polski, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2003 r.*, Warszawa, grudzień 2004.

²³ Zob. *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2003 r.* Narodowy Bank Polski, Warszawa 2003, s. 28.

²⁴ Dziemianowicz, W., *Inwestycje zagraniczne jako czynnik rozwoju polskich regionów*. Ekspertyza dla Departamentu Koordynacji Polityki Strukturalnej Ministerstwa Gospodarki i Pracy i Polityki Społecznej.

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, *Lista głównych inwestorów zagranicznych w Polsce. Grudzień 2006*, Warszawa, grudzień 2007.
Vienna Institute for International Economic Studies, *Foreign Direct Investment in Central, East and Southeast Europe, 2009: FDI in the CEECs under the Impact of the Global Crisis: Sharp Declines*, 2009.
World Economic Forum, *The Global competitiveness Report 2008-2009*, Switzerland 2009.

Strony internetowe:

Federacja Europejskich Pracodawców, <http://www.fedee.com/countryratings.shtml>
Główny Urząd Statystyczny <http://www.stat.gov.pl>
PAIiZ, http://www.paiz.gov.pl/index/?lang_id=11
Portal finansowy Money.pl, <http://www.money.pl/>
Suomen Pannki, <http://www.bof.fi/en/index.htm>
Statistics Sweden, http://www.scb.se/default_2154.aspx
Statistics Norway, <http://www.ssb.no/english/>
UNCTAD, <http://www.unctad.org/Templates/Startpage.asp?intItemID=2068&lang=1>

Opracowanie:

Skandynawsko-Polska Izba Gospodarcza
ul. Wiśniowa 40 B lok. 9
02-520 Warszawa
tel. (22) 849 74 14
mail: spcc@spcc.pl
<http://www.spcc.pl>